

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.04.2004, sp. zn. 7 Tdo 410/2004, ECLI:CZ:NS:2004:7.TDO.410.2004.1

Číslo: 7/2005

Právní věta: Byl-li pachatel v minulosti již odsouzen pro trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák. a alespoň zčásti vykonal trest za něj uložený, lze jeho další trestný čin vraždy posoudit zároveň jako spáchaný opětovně podle § 219 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. i jako spáchaný zvlášť nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák. Opětovnost a zvlášť nebezpečná recidiva jako okolnosti podmiňující vyšší trestnost činu mají sice společný základ v tom, že obě vycházejí ze spáchání dřívějšího trestného činu, avšak zatímco „opětovnost“ vyjadřuje, že pachatel stejný trestný čin již dříve spáchal, tak „zvlášť nebezpečná recidiva“ v tomto případě vyžaduje, aby pachatel alespoň zčásti vykonal trest za něj uložený. Z této rozdílnosti vyplývá, že obě uvedené okolnosti se mohou uplatnit současně, aniž se jedná o porušení zákazu dvojího přičítání téže okolnosti (§ 31 odst. 3 tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.04.2004

Spisová značka: 7 Tdo 410/2004

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, Opětovné spáchání trestného činu, Vražda, Zákaz dvojího přičítání, Zvlášť nebezpečná recidiva

Předpisy: § 219 odst. 1 tr. zák.

§ 219 odst. 2 písm. c) tr. zák.

§ 31 odst. 3 tr. zák.

§ 41 odst. 1 tr. zák.

§ 88 odst. 1 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného L. B. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 1. 2004, sp. zn. 7 To 155/2003, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 5 T 5/2003.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněný L. B. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 1. 2004, sp. zn. 7 To 155/2003, jímž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto jeho odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. 5 T 5/2003. Dovolání

podal v rozsahu odpovídajícím výroku o vině trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. spáchaným za podmínek zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. a v důsledku toho i výroku o trestu. Odkázal na důvody dovolání stanovené v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. Namítl, že při spáchání činu nešlo z jeho strany o úmysl směřující k usmrcení a že skutek měl být proto posouzen jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 tr. zák. nebo podle § 222 tr. zák. s tím, že ke smrtelnému následku se vztahovalo jen nedbalostní zavinění. Dále vytkl, že neměl být uznán vinným jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák. a že tato právní kvalifikace již je zahrnuta ve znaku opětovného spáchání činu ve smyslu § 219 odst. 2 písm. c) tr. zák., takže mu táž skutečnost byla přičtena k tíži dvakrát. Nakonec uvedl, že pokud mu byl uložen výjimečný trest odnětí svobody, nebyly pro to splněny podmínky vymezené v § 29 odst. 2 tr. zák. Navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení i další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Vrchnímu soudu v Praze nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného je zjevně neopodstatněné.

Jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák., spáchaný obviněným jako zvlášť nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák., byl posouzen skutek spočívající v tom, že obviněný dne 11. 2. 2003 kolem 7.00 hod. v R., v bytě poškozené B. K. po předchozí hádce motivované žárlivostí ve zlobném afektu a v úmyslu usmrtit zakryl poškozené rukou nos a ústa, rdousil ji po dobu asi 10 minut a tím ji usmrtil, přičemž bezprostřední příčinou smrti poškozené bylo udušení z uzávěru dýchacích cest, a tohoto jednání se dopustil přesto, že byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 3. 1994, sp. zn. 1 T 48/93, uznán vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. a odsouzen k nepodmíněnému trestu svobody v trvání třinácti roků, z jehož výkonu byl podmíněně propuštěn dne 16. 5. 2002 při současném stanovení zkušební doby v trvání pěti roků.

Úmyslné zavinění obviněného ve vztahu ke smrtelnému následku soudy přesvědčivě dovodily především ze způsobu spáchání činu, z intenzity použitého násilí a z délky doby, po kterou útok trval. Ze strany obviněného šlo o rdoušení, jehož razance byla zesílena vzájemnou polohou, při které poškozený klečel nad poškozenou a koleny jí svíral tak, až to vedlo k podlitinám na bočních plochách zad, a výrazným nepoměrem mezi vahou obviněného (89 kg) a poškozené (50 kg). Rdoušení bylo vyvrcholením široce založeného fyzického útoku obviněného proti poškozené, jak o tom svědčí masivní krevní výrony v obličeji poškozené a na jejích pažích. Přitom samotné rdoušení trvalo asi deset minut a obviněný v něm pokračoval, dokud se poškozená hýbala. Nešlo tedy jen o nějaké krátkodobé sevření krku poškozené, které by se dalo případně považovat za nahodilé či mimovolné. Obviněný s rdoušením poškozené přestal teprve poté, co zjistil, že poškozená se nehýbá. Z toho je jasné, že s usmrcením poškozené byl obviněný přinejmenším srozuměn, jak to předpokládá tzv. nepřímý úmysl podle § 4 písm. b) tr. zák. V souvislosti se závěrem o úmyslném zavinění soudy výstižně poukázaly také na způsob provedení předchozí vraždy, které se obviněný dopustil v roce 1993 a která spočívala v tom, že rdoušením usmrtil svou tehdejší manželku.

S úmyslným zaviněním na straně obviněného není nijak v rozporu to, co namítl v dovolání. Námitky obviněného se týkaly jeho chování před činem a po činu. Obviněný zdůrazňoval své dobré chování k poškozené a k okolí vůbec. I když to lze do určité míry akceptovat jako všeobecnou charakteristiku osoby obviněného, pokud jde o velmi krátkou část zkušební doby stanovené při podmíněném propuštění z výkonu předchozího trestu, nelze pominout, že posuzovanému činu předcházely stupňující se neshody ve vzájemných vztazích obviněného a poškozené, a to pro její poměr k J. Č., který u obviněného vyvolal žárlivost a zlobný afekt. Fyzické napadení poškozené, které skončilo jejím usmrcením, bylo vyvrcholením těchto neshod. Chování obviněného v době před činem tedy nevylučuje, že pokud poškozenou usmrtil, jednal úmyslně. Podle svých námitek byl obviněný po činu zděšen z následku, uvažoval o sebevraždě a nakonec sám šel oznámit věc na policii. Nic z takto namítaných okolností vztahujících se k době po činu nevylučuje, že obviněný usmrtil poškozenou úmyslně, a všechny tyto okolnosti jsou s jeho úmyslným zaviněním slučitelné.

Soudy nijak nepochybily, pokud skutek posoudily jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. spáchaný obviněným jako zvlášť nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák. Námitka obviněného, že použitím ustanovení § 219 odst. 2 písm. c) tr. zák. a § 41 odst. 1 tr. zák. mu táž skutečnost přitížila dvakrát, evidentně nemůže obstát.

Tzv. zákaz dvojího přičítání je zakotven v ustanovení § 31 odst. 3 tr. zák., podle něhož k okolnosti, která je zákonným znakem trestného činu, nelze přihlídnout jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující nebo k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby.

Opětovnost ani zvlášť nebezpečná recidiva nejsou zákonnými znaky trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. Ve vztahu k tomuto trestnému činu mají povahu okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, a to opětovnost činu podle § 219 odst. 2 písm. c) tr. zák. a zvlášť nebezpečná recidiva podle § 41 odst. 1 tr. zák., § 42 odst. 1 tr. zák. V poměru mezi opětovností činu a zvlášť nebezpečnou recidivou se tedy nejedná o to, že by okolnost, která je zákonným znakem trestného činu (§ 219 odst. 1 tr. zák.) měla být hodnocena ještě jako přitěžující okolnost (§ 34 tr. zák.) nebo jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby (§ 219 odst. 2 tr. zák., § 42 odst. 1 tr. zák.).

Opětovnost činu podle § 219 odst. 2 písm. c) tr. zák. je dána samotnou skutečností, že pachatel se již předtím vraždy dopustil. Rozhodné tu je spáchání útoku, který má znaky trestného činu vraždy, a to bez ohledu na otázku, zda šlo o samostatný skutek nebo o část pokračujícího skutku v poměru k pozdějšímu útoku.

V posuzovaném případě spočívá opětovnost činu v tom, že obviněný se nynějšího trestného činu vraždy dopustil poté, co dne 20. 5. 1993 v R. po předchozí hádce ve zlobném afektu a v úmyslu usmrtit napadl svou tehdejší manželku M. B., kterou rdousil, a když upadla do bezvědomí, obtočil jí kolem krku elastické obinadlo, kterým ji škrtil, s tím, že smrt poškozené nastala do několika minut. I když Krajský soud v Plzni ve skutkové části výroku nynějšího rozsudku výslovně neuvedl spáchání předchozí vraždy, nýbrž potrestání obviněného za ni, jde jen o neúplnost popisu skutku a nikoli o to, že by zákonný znak opětovného spáchání činu nebyl naplněn.

Zvlášť nebezpečná recidiva podle § 41 odst. 1 tr. zák. mimo jiné předpokládá, že pachatel již byl pro jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán. Potrestáním se rozumí pravomocné uznání viny a alespoň částečný výkon uloženého trestu, ohledně něhož nenastal účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Trestný čin vraždy je zvlášť závažným úmyslným trestným činem (§ 41 odst. 2 tr.zák.), takže pokud byl pro něj pachatel v minulosti již potrestán, jde při splnění dalších podmínek o zvlášť nebezpečnou recidivu.

Znaky zvlášť nebezpečné recidivy nejsou naplněny samotným spácháním dřívějšího zvlášť závažného úmyslného trestného činu, ale teprve tím, že pachatel je pro takový čin potrestán. Zvlášť nebezpečná recidiva tedy zahrnuje ty okolnosti, které přesahují znaky opětovnosti. I když opětovnost a zvlášť nebezpečná recidiva mají společný základ v tom, že obě vycházejí ze spáchání dřívějšího činu (útoku), pokrývají každá jiný okruh okolností: opětovnost vyjadřuje jen to, že se dřívější čin stal, zatímco zvlášť nebezpečná recidiva vyjadřuje to, že pachatel alespoň zčásti vykonal trest uložený za dřívější čin. Z této rozdílnosti vyplývá, že obě uvedené okolnosti, z nichž každá jinak podmiňuje použití vyšší trestní sazby, mohou být vedle sebe, vzájemně se nevyklučují a mohou se uplatnit současně.

Opačný názor by vedl k nelogickému a nedůvodnému zvýhodnění pachatele trestného činu vraždy spáchaného opětovně a zároveň poté, co byl pro dřívější trestný čin vraždy zakládající opětovnost již potrestán, oproti pachateli trestného činu vraždy, který nebyl spáchán opětovně, ale byl spáchán za podmínek zvlášť nebezpečné recidivy vyplývající z potrestání za jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin, než je trestný čin vraždy. Na pachatele trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. c) tr.

zák., u kterého by opětovností činu byla vyloučena zvlášť nebezpečná recidiva, by se vztahovala sazba odnětí svobody na dvanáct let až patnáct let podle § 219 odst. 2 tr. zák. (odhlédnuto od případného uložení výjimečného trestu), zatímco na pachatele trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. spáchaného za podmínek zvlášť nebezpečné recidivy by se vztahovalo rozpětí trestu odnětí svobody od dvanácti let a šesti měsíců do patnácti let podle § 219 odst. 1 tr. zák., § 42 odst. 1, 2 tr. zák.

Nejvyšší soud si je vědom toho, že ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek byl pod č. 65/1992 Sb. rozh. tr. uveřejněn rozsudek bývalého Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 29. 11. 1991, sp. zn. [4 To 35/91](#), který vycházel z názoru, že uznat pachatele trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. vinným jako zvlášť nebezpečného recidivistu podle § 41 odst. 1 tr. zák. je možné až při odsouzení pachatele za třetí trestný čin vraždy, a to za předpokladu, že alespoň pro jeden z předchozích dvou trestných činů již byl potrestán. Nejvyšší soud tento právní názor nesdílí z důvodů, který byly vyloženy v předchozích odstavcích odůvodnění tohoto usnesení.

Námítky obviněného proti výroku o uložení výjimečného trestu odnětí svobody podle § 29 odst. 2 tr. zák. nenaplnují důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Výrok o trestu je totiž možné napadat jen prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který ovšem spočívá v tom, že byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo byl uložen trest ve výměře mimo zákonnou trestní sazbu. V této věci byl obviněný uznán vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák. a podle § 219 odst. 2 tr. zák., § 29 odst. 2 tr. zák., § 42 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen výjimečný trest odnětí svobody na dvacet roků. Šlo tedy o přípustný druh trestu a o takovou výměru trestu, která spadá do rámce zákonné trestní sazby. Obviněný v dovolání neuplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a nenamítl uložení nepřípustného druhu trestu nebo uložení trestu ve výměře mimo sazbu, ale namítl, že pro uložení výjimečného trestu odnětí svobody nebyla splněna ta z podmínek § 29 odst. 2 tr. zák., která spočívá v tom, že jde o trestný čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je velmi vysoký. K tomu je třeba pouze uvést, že byl-li uložen přípustný druh trestu ve výměře spadající do rámce zákonné trestní sazby, není otázka přiměřenosti trestu podle § 31 odst. 1 tr. zák. obecně a podle § 29 odst. 2 tr. zák. speciálně u výjimečného trestu hlediskem žádného z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

Ze zjevné neopodstatněnosti dovolání obviněného, pokud se opíralo o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., vyplývá jeho zjevná neopodstatněnost, pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., protože tento dovolací důvod je v daném případě podmíněn některým z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

Nejvyšší soud zjevně neopodstatněné dovolání obviněného odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.